

Tekst ujednolicony

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 16 maja 2011 r.

**Pan
Zygmunt Łukaszczyk
Wojewoda Śląski**

LKA-4101-02-05/2011/P/11/176

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. *o Najwyższej Izbie Kontroli*¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach (zwanego dalej „Urzędem” lub „ŚUW”) w zakresie udzielonej pomocy poszkodowanym w wyniku powodzi występujących w 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 19 kwietnia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Wojewodzie niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych uchybień, działalność Urzędu w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

1. NIK ocenia jako prawidłowe działania Wojewody podjęte w celu ustalenia zakresu niezbędnej pomocy poszkodowanym.

W Województwie Śląskim powódź wystąpiła dwukrotnie w 2010 r. - od 16 maja do 6 czerwca oraz od 31 sierpnia do 7 września - obejmując łącznie 126 gmin. W ramach pomocy osobom poszkodowanym wypłacono: 5 118 zasiłków celowych na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych (do 6 tys. zł), 1 498 zasiłków na remonty do 20 tys. zł

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

i 351 zasiłków na remonty lub odbudowę zniszczonych budynków i lokali mieszkalnych (do 100 tys. zł), 1 398 zasiłków dla rodzin rolniczych oraz 1 944 zasiłki dla uczniów (1.000 zł). Zrefundowano również koszty wynajęcia kontenerów bądź lokali mieszkalnych dla 28 rodzin/osób. Na koniec listopada 2010 r. z ww. pomocy korzystało 12 rodzin, natomiast na koniec grudnia występowała konieczność wynajęcia dla 2 rodzin i 3 osób lokali zastępczych w gminach Bieruń i Milówka.

2. NIK ocenia pozytywnie terminowość i sposób informowania gmin o trybie i warunkach korzystania z pomocy dla powodzian, w formie zasiłków celowych, poprzez wysyłanie odpowiednich pism, niezwłocznie po otrzymaniu poleceń z MSWiA oraz Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (MPiPS), jak również poprzez umieszczenie stosownych informacji na stronie internetowej Urzędu. Przekazywanie gminom dotacji na zasiłki dla poszkodowanych rozpoczęto w dniu 24 maja, tj. po 8 dniach od ogłoszenia pierwszych alarmów powodziowych w Województwie Śląskim. Procedury związane z udzielaniem pomocy poszkodowanym, opracowane przez Wojewodę i przekazane do gmin były zgodne z wytycznymi Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministra Pracy.
3. W celu oszacowania strat w gospodarstwach rolnych, Wojewoda powołał, na podstawie § 6 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa² (dalej zwanego rozporządzeniem o zadaniach ARiMR), komisje w gminach dotkniętych powodzią, w składzie zaproponowanym przez prezydenta, burmistrza lub wójta gminy. Zgodnie z § 6 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów o zadaniach ARiMR, protokoły prac komisji powinny być przekazywane Wojewodzie. Następnie Wojewoda, zgodnie z § 9 ust. 3 rozporządzenia z dnia 13 lipca 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji programu pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r.³ (dalej zwanego rozporządzeniem z 13 lipca 2010 r.) miał je przekazać właściwym wójtom (burmistrzom lub prezydentom). Zamiast tego, Wojewoda, pismem z dnia 27 lipca 2010 r. (nr IF/VI/5221/163/10), upoważnił prezydentów, burmistrzów i wójtów gmin, w których znajdowały się wspomniane gospodarstwa, do dysponowania sporządzonymi przez komisje „*protokołami z oszacowania zakresu i wysokości szkód w gospodarstwach rolnych (...)*”,

² Dz. U. Nr 22, poz. 121 ze zm.

³ Dz. U. Nr 132, poz. 889.

a w szczególności przekazania ich kierownikom ośrodków pomocy społecznej, w celu wykorzystania w postępowaniach w sprawie udzielenia pomocy zainteresowanym rolnikom przewidzianej w rozporządzeniu z 13 lipca 2010 r. Przyjmując wyjaśnienie, że przyczyną pominięcia etapu przesyłania protokołów z oszacowania zakresu i wysokości szkód przez jednostki samorządu terytorialnego (j.s.t.) do Urzędu Wojewódzkiego, a następnie powrotnej przesyłki tych dokumentów, był wzgląd na maksymalne przyspieszenie udzielenia pomocy poszkodowanym, NIK zwraca uwagę, iż pominięcie etapu przekazania protokołów prac komisji Wojewodzie było niezgodne z wyżej wymienionym rozporządzeniem.

4. Wojewoda rzetelnie wyłonił osoby upoważnione do oszacowania wielkości szkód w budynkach i lokalach mieszkalnych, poprzez zamieszczenie stosownych ogłoszeń w gazetach oraz na stronie internetowej Urzędu, a następnie przeprowadzenie weryfikacji uprawnień zgłaszających się osób. Do wykonywania operatów szacunkowych na terenie województwa śląskiego wyznaczono 111 rzeczoznawców. Średnio na jednego rzeczoznawcę przypadało wykonanie od 3 do 4 kosztorysów.
5. Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie planowanie i wykorzystanie środków przeznaczonych dla powodzi. Zapotrzebowanie na środki finansowe określano w oparciu o szacunki wysokości strat przekazane przez gminy i na bieżąco korygowano, na podstawie aktualnych informacji o faktycznej wysokości potrzeb. Informacje o przyznanych środkach przekazywano gminom niezwłocznie po otrzymaniu decyzji Ministra Finansów o przyznaniu dotacji. W wyniku wystąpień Wojewody do odpowiednich ministerstw o udzielenie dotacji, na wszystkie formy pomocy uzyskano łącznie kwotę 68.722,1 tys. zł, z czego wykorzystano 61.817,4 tys. zł (90 % dotacji otrzymanych z budżetu państwa na ten cel). Największą część środków wykorzystano na zasiłki celowe – 56.861,6 tys. zł (90 % otrzymanej kwoty na ten cel), w tym 15.476,6 tys. zł na wypłatę zasiłków na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych oraz 41.385 tys. zł na remont i odbudowę budynków/lokali mieszkalnych. Z kolei 2.721,2 tys. zł (94,7 % otrzymanej kwoty) przeznaczono na wypłatę zasiłków dla rodzin rolniczych. W 100 % wykorzystano środki, w wysokości 43,6 tys. zł, przeznaczone na sfinansowanie kosztów wynajmu i transportu kontenerów lub wynajmu mieszkań dla powodzi. Środki ze zwrotów, niewykorzystanych przez gminy części dotacji na pomoc dla powodzi, Wojewoda przekazywał na rachunek budżetu państwa na bieżąco. Ostatniego zwrotu dokonano w dniu 15 lutego 2011 r., zgodnie z § 16 ust. 10

rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa⁴.

6. Weryfikację wniosków składanych przez gminy przeprowadził Pełnomocnik Wojewody Śląskiego do Spraw Usuwania Skutków Powodzi oraz Budowy Zbiornika Racibórz⁵ (dalej zwany „Pełnomocnikiem”) oraz Zespół wspomagający działania Pełnomocnika (dalej zwany „Zespołem”), utworzony na podstawie Zarządzenia Wojewody Śląskiego Nr 257/10 z dnia 2 czerwca 2010 r.

Zgodnie z § 2 ust. 3 i 5 ww. zarządzenia, prace Zespołu powinny być dokumentowane, a po ich zakończeniu przekazane do przechowania we wskazanej przez Pełnomocnika komórce organizacyjnej. Czynności weryfikacyjnych jednak nie dokumentowano. W ocenie NIK, ujęcie kwoty wynikającej z wniosku o dotację w zapotrzebowaniu na środki finansowe, kierowanym do Wydziału Polityki Społecznej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego, nie może być uznane za potwierdzenie dokonania weryfikacji.

Wnioski o zasiłki dla poszkodowanych rodzin rolniczych składano w wersji elektronicznej, poprzez system Statystycznej Aplikacji Centralnej (SAC) oraz papierowej. Szczegółową analizą objęto 29 wniosków (przysyłanych przez gminy również w wersji papierowej). W dokumentacji tych wniosków nie było adnotacji o przeprowadzeniu ich weryfikacji. Również w dokumentacji wniosku o środki na pokrycie kosztów wynajmu kontenerów lub lokali mieszkalnych dla rodzin pozbawionych swojego mieszkania, złożonym przez gminę Częstochowa, nie odnotowano faktu przeprowadzenia weryfikacji, natomiast w przypadku wniosku gminy Bieruń, złożonego w tym samym celu, przeprowadzenie weryfikacji udokumentowano.

7. NIK ocenia pozytywnie realizację obowiązków sprawozdawczych w odniesieniu do przekazywania pomocy dla rodzin i osób poszkodowanych w wyniku powodzi. Jednocześnie NIK zwraca uwagę na następujące uchybienia, dotyczące rzetelności i terminowości przekazywania sprawozdań, a mianowicie:
 - Raportów gminnych, przekazywanych Wojewodzie przed dniem 1 grudnia 2010 r. nie archiwizowano, co uniemożliwiło weryfikację rzetelności zbiorczego sprawozdania Wojewody z dnia 30 września 2010 r., sporządzonego dla MSWiA,

⁴ Dz. U. z 2010 r. Nr 245 poz. 1637.

⁵ Powołany przez Wojewodę w dniu 1 czerwca 2010 r. pismem BD/I/0136/5/10.

- sprawozdanie dla MPiPS, które należało przekazać do dnia 10 lutego 2011 r., przesłano z jednodniowym opóźnieniem, w dniu 11 lutego 2011 r.,
- w sprawozdaniach zbiorczych dla MSWiA z dnia 24 lutego 2011 r. oraz dla MPiPS z dnia 14 lutego 2011 r. wystąpiły drobne błędy w zakresie liczby rodzin objętych pomocą (odpowiednio o 9 rodzin – tj. 0,18 % ilości podanych w sprawozdaniu do MSWiA i o 4 rodziny – tj. 0,27 % ilości podanej przez WPS w tabeli nr 4) oraz sumie wypłaconych zasiłków (o 96,5 tys. zł mniej – 0,22 % kwot, ujętych w sprawozdaniu do MSWiA i Ministerstwa Finansów).

Stwierdzone błędy w ww. sprawozdaniach nie rzutowały na wielkość rozliczonej pomocy i wynikały z niezgodności przekazywanych danych przez gminy oraz z niespójności systemów przekazywania danych do systemu Statystycznej Aplikacji Centralnej.

8. NIK ocenia pozytywnie sprawowanie nadzoru i kontroli sposobu wykorzystania dotacji na pomoc dla poszkodowanych. Nadzór sprawowano poprzez bieżący monitoring codziennych raportów, przekazywanych przez gminy drogą elektroniczną (w okresie od 21 maja 2010 r. do 30 listopada 2010 r.), a następnie tygodniowe (od 1 grudnia 2010 r.) monitorowanie realizacji udzielonej pomocy dla powodzian, w postaci przesyłanych przez gminy raportów. Z tych danych tworzone zbiorcze informacje o udzielonej pomocy, przekazywane do MSWiA. Ponadto, Urząd przeprowadził kontrole doraźne w zakresie terminowości przekazywania zasiłków poszkodowanym w czterech gminach (w sześciu jednostkach organizacyjnych), w wyniku których stwierdzono m.in. przypadki opóźnień w załatwianiu spraw oraz braki w dokumentacji wniosków. W wyniku tych kontroli nie stwierdzono przypadków niezasadnego przyznania zasiłków.
9. NIK ocenia pozytywnie sposób rozpatrywania i załatwiania skarg. W okresie od maja 2010 r. do lutego 2011 r. do Wojewody wpłynęło dziesięć skarg, dotyczących udzielania pomocy poszkodowanym w wyniku powodzi. Wszystkie załatwiono w terminie określonym w art. 237 § 1 kpa, a osoby skarżące otrzymały zawiadomienia o sposobie załatwienia, zgodne z wymogami określonymi w art. 238 §1 kpa.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. ***Wprowadzenie procedur zapewniających archiwizowanie danych przesyłanych do Wydziału Polityki Społecznej z jednostek samorządów terytorialnych w sytuacjach kryzysowych.***

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Wojewodę, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku, zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

DYREKTOR
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Katowicach
Edmund Sroka

Rozdzielnik:

1. Adresat
2. NIK Delegatura we Wrocławiu
3. Aa.